

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВИЙ ВІСНИК

Випуск 2 (9)

Ужгород
2014

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE UNIVERSITY «UZHHOROD NATIONAL UNIVERSITY»
INSTITUTE OF EUROPEAN INTEGRATION STUDIES

INTERNATIONAL SCIENTIFIC HERALD

Edition 2 (9)

Uzhhorod
2014

У публікаціях чергового випуску збірника наукових праць висвітлюються питання, пов'язані з реформуванням системи вищої освіти України та її інтегруванням до європейського освітнього простору в контексті Закону України «Про вищу освіту».

Статті, що ввійшли до збірника, розглядають як першочергові завдання щодо імплементації нових нормативно-правових документів у галузі вищої освіти, так і практику роботи вітчизняних вищих навчальних закладів щодо інтегрування до європейського та світового науково-освітнього простору, зокрема впровадження інноваційних технологій у діяльність ВНЗ, особливості підготовки навчально-методичних комплексів окремих дисциплін, забезпечення випереджувального характеру освітніх послуг у підготовці фахівців.

The issues related to the reform of higher education in Ukraine and its integration into the European educational space in the context of the Law of Ukraine "On Higher Education" are covered in the collection of scientific works.

The articles included in the collection, touch on the priorities of implementation of new legal documents in the field of higher education as well as the practice of domestic higher educational institutions concerning integration into the European and world scientific and educational space, in particular, introduction of innovative technologies into university activities as well as peculiarities of preparation teaching methods for some disciplines, providing of advanced educational services in training specialists.

РЕДАКЦІЙНА РАДА

Голова:

Смолянка В.І. ректор ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
доктор медичних наук, професор (м. Ужгород, Україна)

Члени ради:

Луговий В.І. перший віце-президент Національної академії педагогічних наук,
доктор педагогічних наук, професор (м. Київ, Україна)

Лендєл М.О. проректор з науково-педагогічної роботи ДВНЗ «УжНУ»,
доктор політичних наук, доцент (м. Ужгород, Україна)

Студеняк І.П. проректор з наукової роботи ДВНЗ «УжНУ»,
доктор фізико-математичних наук, професор (м. Ужгород, Україна)

Бобко А. ректор Університету у м. Жешув,
доктор гуманітарних наук, професор (Польща)

Сільваші З-Й. ректор Університету у м. Дебрецен,
доктор медичних наук, Ph.D, професор (Угорщина)

Чижмар А. ректор Технічного Університету у м. Кошице,
доктор наук, Ph.D, професор (Словацька Республіка)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голова:

Артёмов І.В. директор НН Інституту євроінтеграційних досліджень ДВНЗ «УжНУ»,
кандидат історичних наук, доцент

Відповідальний редактор:

Кляп М.І. заступник директора ННІ євроінтеграційних досліджень,
кандидат педагогічних наук, доцент

Члени редколегії:

Росул В.В. завідувач кафедри педагогіки та психології ДВНЗ «УжНУ»,
кандидат педагогічних наук, професор

Моца А.А. спеціаліст ННІ євроінтеграційних досліджень,
кандидат юридичних наук

Середа Л.І. провідний спеціаліст ННІ євроінтеграційних досліджень
Бродич А.І. начальник редакційно-видавничого відділу ДВНЗ «УжНУ»

*Рекомендовано до друку науковою радою НН Інституту євроінтеграційних досліджень
(протокол № 9 від 19.12.2014 р.)*

**ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАННЯ: З ДОСВІДУ КИЇВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Борисенко Л.Л.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

In the article an author exposes essence of interactive technologies of studies; grounds advantages of their use in an educational-educator process on the example of psychological pedagogical preparation in the Kyiv national economic university of the name of Vadym Hetman.

Keywords: *innovative teaching technologies; interactive technologies of studies, interactive lecture, educational process.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Підготовка фахівців, здатних швидко реагувати на зміни у соціально-економічному середовищі, адаптувати свою професійну діяльність до нових умов, володіти незаперечними конкурентними перевагами – провідне завдання вищої школи, яке відповідає сучасним світовим глобалізаційним та інтеграційним викликам. Проблема впровадження інноваційних технологій навчання (в тому числі інтерактивних) у вищу професійну освіту є пріоритетною серед психолого-педагогічних досліджень, оскільки вони ґрунтуються на оригінальних методиках розвитку різноманітних форм мислення, креативності, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостях особистості; сприяють мобілізації організаційних, комунікативних, дослідницьких та проєктувальних вмінь майбутніх фахівців. Входження національної системи освіти до спільного європейського простору висуває вимогу вищим навчальним закладам: вдосконалення змісту та структури, форм і методів підготовки майбутніх фахівців; впровадження інноваційних (інтерактивних) технологій навчання для підвищення ефективності та якості навчання студентів, забезпечення об'єктивного та прозорого контролю знань і компетентності випускників [3]. З огляду на це актуальність теми дослідження не викликає сумнівів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення цієї проблеми. Аналіз наукових джерел з означеної проблеми дозволяє виокремити певні напрями її дослідження. Вчені розробляють такі її аспекти: методологічні (І. Дичківська, Г. Корнетов, А. Нісімчук, А. Падалка, С. Сисоева, О. Шпак, Н. Юсуфбекова), аксіологічні (М. Бургін, М. Кларін), праксиологічні (С. Сєдова, А. Пригожин), методичні (А. Вербицький, А. Кіктенко, А. Любарська).

Аналіз психолого-педагогічних досліджень свідчить, що методика організації занять на основі інтерактивних навчальних технологій у навчальному процесі вищого навчального закладу недостатньо розроблена та потребує особливої уваги, доцільного вибору методів, способів прийомів інтерактивного навчання. Тобто, постає необхідність дослідження практичних аспектів застосування інтерактивних технологій навчання в сучасних умовах як ефективного інструментарію у формуванні професійної компетентності майбутніх фахівців.

Метою статті є розкрити сутність поняття «інтерактивні технології навчання»; обґрунтувати переваги їх використання у навчально-виховному процесі на прикладі психолого-педагогічної підготовки у Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана.

Виклад основного матеріалу. Перш ніж розглянути сутнісні ознаки інтерактивних технологій навчання, необхідно уточнити ключові поняття: «технологія навчання», «педагогічна технологія», «інноваційні технології навчання», «інтерактивні технології навчання».

У документах ЮНЕСКО *технологія навчання* розглядається як системний метод створення, застосування й визначення всього процесу викладання і засвоєння знань із врахуванням технічних і людських ресурсів та їхньої взаємодії, завданням якого є оптимізація форм освіти [5]. Існує розгалужена класифікація технологій навчання, яка включає в себе технічні, економічні, соціальні, інформаційні, педагогічні технології. Ефективність останніх розширює можливості використання усіх інших технологій навчання, причому в оптимальному співвідношенні інноваційних та традиційних технологій навчання.

Сучасний етап розвитку людства характеризується переходом до інформаційного суспільства, у якому постійно зростають обсяги інформації для засвоєння. Це стосується також і навчального

процесу у ВНЗ, де також відбувається значне збільшення обсягів навчального матеріалу, який необхідно засвоїти у процесі навчання. Ці обставини приводять до погіршення функціональних станів студентів та формування у них нераціональних стилів учіння. Розв'язати цю проблему, хоча б частково, можна за допомоги використання поряд з традиційними, інноваційних технологій навчання, а саме, – інтерактивних.

Як зазначає В. Козаков, «технологія навчання – це реалізація детально описаного поєднання способів, засобів, методів, комунікацій, відповідних умінь, навичок, знань, суб'єктів навчання, необхідних для забезпечення відтворюваності результатів їх дій стосовно бажаних змін у поведінці студентів (учнів, слухачів), адекватно визначеним точним (операціоналізованим) цілям спільної діяльності навчання» [4, с. 36].

С. Сисоєва вважає, що «технологія навчання – поняття близьке, але не тотожне педагогічній технології, оскільки воно відображає шлях освоєння конкретного навчального матеріалу в межах певного предмета, теми, питання в межах обраної технології» [6].

За М. Кларіном педагогічна технологія – «системна сукупність та порядок функціонування всіх особистісних, інструментальних та методологічних засобів, що використовуються для досягнення освітньої мети» [3 с. 48].

І. Дичківська визначає, що «педагогічна технологія – це модель спільної педагогічної діяльності, продумана в усіх деталях з проектування, організації та проведення навчального процесу з безумовним забезпеченням комфортних умов для студента і викладача» [1].

Визначення понять «педагогічна технологія» і «технологія навчання» вказують на те, що у навчальному процесі ВНЗ вони тісно переплітаються, що будь-яка технологія навчання реалізується в межах конкретної педагогічної технології, використовуючи різноманітність методів і способів навчання: традиційних, інноваційних, репродуктивних, інтерактивних.

Так, результатом аналізу наукових досліджень В. Безпалько, М. Кларіна, В. Сластьоніна є розуміння навчальної технології як упорядкованої сукупності дій, операцій і процедур, які інструментально забезпечують досягнення прогнозованого результату в умовах навчального процесу, що змінюється.

До інноваційних навчальних технологій учені відносять ті, які здійснюють комплексне оновлення освітнього процесу та технології, що є комбінацією кількох технологій.

Технологічний підхід до навчання передбачає точне інструментальне управління навчальним процесом і достатньо гарантоване досягнення поставлених навчальних цілей.

Аналіз діяльності викладачів кафедри педагогіки та психології Київського національного економічного університету свідчить, що під час викладання дисциплін психолого-педагогічного циклу вони у роботі зі студентами найчастіше впроваджують інтерактивні технології. До інтерактивних (від англ. Interaction – взаємодія) відносять інтенсивні технології, які навчають і розвивають особистість, побудовані на цілеспрямованій спеціально організованій груповій і міжгруповій діяльності, «зворотньому зв'язку» між усіма її учасниками для досягнення взаєморозуміння і корекції навчального процесу, рефлексивного аналізу або дебрифінгу. Вказані технології активно використовуються тому, що вони стимулюють самостійність, активність студентів; надають їм можливість інтелектуального розвитку, сприяють формуванню в них комунікативних умінь, партнерської взаємодії, командного стилю роботи, вміння оперативного перебудувати діяльності у зв'язку зі зміною вимог.

Як відомо, існують різні наукові підходи до класифікації інтерактивних технологій. З огляду на їх класифікацію, запропонованої О. Пометун, подамо ті, які використовуються викладачами кафедри педагогіки та психології [2]. Це, перш за все, інтерактивна лекція. Це вид лекцій, де викладач, використовуючи різні підходи (постановка питань, аналіз кейсів, введення фрагментів дискусії), активізує процес навчання. *Інтерактивна лекція* спрямована на активізацію мислення і поведінки студентів, носить здебільшого *проблемний та пошуковий* характер, сприяє налагодженню оперативного зворотного зв'язку викладача зі студентами, забезпечує інтенсифікацію педагогічної праці, стимулює самостійне здобуття знань студентами та забезпечує високі результати навчальної діяльності. На наш погляд, вже в самому визначенні окреслені переваги такої лекції.

Так, О. Пометун вважає, що інтерактивна лекція відрізняється від традиційної двобічним потоком інформації (від педагога і від студентів), містить проблемні питання з боку викладача, лектора, виділяється евристичним типом навчання, допускає переривання розповіді педагога і обговорення теми, що викликала труднощі для розуміння або зацікавила студентів. Інтерактивна лекція допускає імпровізовані виступи студента або кількох студентів з теми лекції. Метою інтерактивної лекції є донесення інформації і активне

її засвоєння студентами, а не обмін думками. Лекційна форма при переході до подальших етапів навчання повинна послідовно замінюватися дискусіями, доповідями, обговореннями або іншими формами навчання, які процес засвоєння знань і навичок роблять більш активним і передають частину функцій керування навчанням тим, хто навчається [2].

Особливостями інтерактивної лекції, на думку І. Дичківської, є активізація мислення і поведінки студентів, що має довготривалий характер протягом всього лекційного часу; самостійність навчання та прийняття рішень студентами; постійна взаємодія викладача і студентів [1].

В. Козаков підкреслює, що кращими варіантами інтерактивних лекцій є поєднання міні-лекцій та обговорень, контрольовані викладачем дискусії студентів [4].

Проаналізувавши і узагальнивши досвід КНЕУ щодо впровадження інноваційних технологій у навчальний процес, вважаємо, що інтерактивна лекція зайняла провідне місце в діяльності професорсько-викладацького складу КНЕУ. Серед студентів найбільшою популярністю користуються такі види інтерактивної лекції: проблемна, інтегрована, бінарна, провокаційна, лекція-прес-конференція, лекція-візуалізація [8].

Найчастіше викладачі обирають інтерактивну лекцію, бо вона сприяє активізації мислення і поведінки студентів; забезпечує опрацювання великого масиву інформації; зводить до мінімуму монолог викладача, надаючи перевагу діалогу лектора, який максимально використовує знання попередніх тем курсу, інших предметів, загальноєкономічні та наукові знання; носить здебільшого проблемний та пошуковий характер; сприяє налагодженню оперативного зворотнього зв'язку зі студентами; створює умови інтенсифікації педагогічної праці; забезпечує досягнення високих результатів навчальної діяльності; активізує самостійне здобуття знань студентами.

Щоб ефективно провести інтерактивну лекцію необхідно підготувати належним чином аудиторію: укомплектувати її необхідними технічними засобами: комп'ютером, мультимедійним проектором, інтерактивною дошкою (типу SMART Board).

Крім того, викладач повинен розробити принципово нові навчально-методичні матеріали:

- а) мультимедійний підручник;
- б) електронний конспект лекції;
- в) презентаційна версія курсу у форматі Power Point.

Інтерактивна лекція використовується при застосуванні активної та інтерактивної моделі навчання.

Наприклад, лекцію-провокацію оптимально використовувати при застосуванні активної моделі навчання, яка сприяє стимулюванню пізнавальної активності і самостійності студентів, причому студенти виступають у ролі «суб'єкта» навчання, виконуючи різноманітні творчі завдання, вступають у діалог з викладачем. Домінують практичні та частково-пошукові методи.

Інтерактивна модель навчання розглядається як спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, що має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчує свою успішність та інтелектуальну спроможність [1]. Викладачі і студенти виступають «рівноправними суб'єктами» кооперативного навчання (парне, групове, колективне, навчання у співпраці). У навчальному процесі домінують такі види інтерактивної лекції, як проблемна лекція, лекція-прес-конференція, бінарна лекція, лекція-шоу тощо.

Узагальнюючи досвід викладачів КНЕУ, можна зробити висновки, що якість проведення інтерактивної лекції значною мірою залежатиме від:

- рівня підготовки викладача, опанування сучасною методикою викладання та володіння мультимедійними технологіями навчання;
- готовності студентів до інновацій.

Інтерактивна лекція сприяє формуванню професійної компетентності майбутніх економістів і здатності швидко реагувати на зміни у соціально-економічному середовищі та адаптувати свою професійну діяльність до нових умов.

До другої групи інтерактивних технологій відносяться ті, що побудовані на аналізі ситуацій (кейс-метод). Це найбільш задіяна інтерактивна технологія навчання, оскільки вона, скоріше всього, спрямована на формування нових психологічних якостей і умінь, а не на засвоєння знань. Кейс, як відомо, активізує інтерактивну діяльність учасників заняття, розвиває їхні аналітичні і комунікативні здібності.

Метод являє собою специфічний різновид дослідницької аналітичної технології, яка поєднує операції дослідницького процесу і аналітичні процедури. Кейс-метод є наочно-проблемним, наочно-практичним і наочно-евристичним методом навчання одночасно, оскільки в ньому подається наочна характеристика практичної проблеми й демонструється пошук способів її вирішення [7].

Цінність кейс-методу полягає в тому, що він поєднує одночасно теоретичну і практичну проблеми та актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти для вирішення цих проблем, а також вдало суміщає навчальну, аналітичну і виховну діяльність, що безумовно є ефективним у формуванні пошукової діяльності майбутніх економістів.

Наступна група навчальних технологій об'єднує частково-пошукові та евристичні методи, «мозковий штурм», метод багатомірних матриць, метод фокальних об'єктів, дискусії, ігрові методи, метод організованих стратегій (інверсії), метод синектики, метод вільних асоціацій, контактне заняття. Під час застосування цих методів формуються вміння студентів аналізувати ситуацію, творчо застосовувати набуті знання, логічно мислити, приймати рішення. Охарактеризуємо деякі з них.

Метод *«мозковий штурм»* – метод некритичного генерування ідей; він є способом організації спільної діяльності для оперативного і ефективного вирішення поставлених задач, а також як метод активного навчання і стимулювання групових процесів у природних і спеціально створених групах. Сутність «мозкового штурму» полягає у вільному висловлюванні найрізноманітніших ідей, які можуть допомогти розв'язанню певної проблеми [5]. Процедура цього методу така:

- пояснення основних правил «мозкового штурму» (на стадії генерації ідей критика неможлива, всі думки сприймаються; метою реалізації цієї стадії є отримання різних думок, оскільки це збільшує кількість цінних ідей, їх поліпшення та комбінування);
- формулювання проблеми і постановка задачі для групи;
- здійснення студентами записів їх ідей і міркувань у період навчання; реєстрація ідей (у порядку надходження) на дошці або екранному проекторі чи папері для загального ознайомлення з ними;
- обговорення, оцінювання та комбінування ідей проходить після того, як усі вони вислухані. Найбільш поширеним трактуванням сьогодні є розуміння цього методу як вільного публічного обговорення будь-якого питання з метою взаємозбагачення інформацією про певний предмет та досягнення мети (істини) [8].

Метод дискусії. Деякі дослідники пропонують розрізняти типи дискусійного монологу, а саме: монолог-вступ (визначає предмет

обговорення, на підставі якого висуваються протилежні тези, має на меті викликати інтерес до запропонованої проблеми), монолог-ствердження (визначає весь спектр можливих міркувань, наголошуючи на певних моментах, які потребують доведення), монолог-заперечення (містить короткий переказ поданих раніше доказів з метою виявлення недоречностей і переконування у власній аргументації), монолог-висновок (підбиває підсумок обговорення запропонованих тез та остаточно формулює думку стосовно доведності або компромісності отриманого висновку).

Навчальною метою дискусії найчастіше є розвиток мислення студентів, формування комунікативної культури. Як підкреслюють науковці, у процесі організації дискусії вирішуються два види завдань, а саме:

- пов'язані зі змістом дискусії (усвідомлення учасниками дискусії суперечностей раніше отриманих знань з відповідної проблеми; актуалізація отриманих раніше знань, використання творчого підходу до оцінювання можливостей застосування отриманих знань та інше);

- пов'язані з організацією та проведенням дискусії (визначення оптимальної кількості учасників обговорення, розподіл ролей, дотримання правил поведінки тощо).

Однією із особливостей навчальної дискусії, як відмічають спеціалісти, є її керованість. У зв'язку з цим, найефективнішим засобом впливу керівника дискусії на її хід є постановка запитань. Вони дають можливість з'ясувати певні моменти теми, стимулюють до пошуку, розвитку творчого мислення, формулювання власних висновків та переконань.

Готуючись до проведення дискусії, викладач повинен реалізувати такі етапи роботи:

- визначити тему (проблему) дискусії – виявити відмінності в розумінні питання і в процесі обговорення дійти спільної точки зору [8];

- сформулювати завдання дискусії – поглибити знання та виявити заплутані неоднозначні моменти в запропонованій інформації; розвинути культуру обговорення та вміння аргументувати, толерантно сприймати пропозиції опонентів;

- провести підготовку до дискусії – вибір теми та технології дискусії, здійснення орієнтації учасників стосовно дискусійної проблеми шляхом підготовки виступів, розробки завдань;

- визначити хід дискусії – організація дискусійного обговорення реалізується через виступи, запитання, загальне обговорення;

– продумати підсумки дискусії – здійснюється аналіз роботи учасників обговорення і подається аргументація на користь найбільш виваженого, сучасного або оригінального варіанта вирішення проблемної ситуації чи питання [8].

Метод багатомірних матриць (морфологічний аналіз) – створення нових комбінацій відомих елементів на основі їх структурного розташування.

Метод фокальних об'єктів – ознаки деяких випадково обраних об'єктів переносяться на предмет, що розглядається (фокальний, тобто той, що знаходиться в фокусі уваги), в результаті чого одержуються незвичні поєднання, що є основою оригінальних ідей.

Метод організованих стратегій (інверсії) – пошук ідеї вирішення творчої задачі в нових, неочікуваних напрямках, найчастіше протилежних традиційним поглядам і переконанням, всупереч формальній логіці і здоровому глузду.

Метод синектики – «мозковий штурм» у поєднанні з використанням різноманітних аналогій для опису досліджуваного об'єкта, що проводиться спеціально підготовленою групою.

Метод вільних асоціацій – спосіб генерування нових ідей на основі вільного висловлення асоціацій і побудови асоціативних ланцюжків.

Метод евристичних (ключових) запитань – для всебічного аналізу проблеми пропонується надати відповіді на 7 ключових запитань: Хто? Що? Навіщо? Де? Чим? Як? Коли?

Евристична бесіда – це метод навчання, при якому студенти у ході бесіди, підготовленої викладачем, самостійно вирішують проблемні завдання. Виокремлюють такі головні особливості методу евристичної бесіди: знання не пропонуються у готовому вигляді, а їх треба здобувати самостійно; викладач організовує не повідомлення чи виклад знань, а їх пошук за допомогою різних засобів; студенти самостійно доходять висновків під керівництвом викладача. В евристичній бесіді викладач веде студентів до порівняння і зіставлення, аналізу і синтезу, знаходження правильної відповіді, встановлення логічних зв'язків, виведення висновків і узагальнень.

Контактне заняття – передбачає інтерактивний формат навчання, що суттєво розширює діапазон використання дидактичних методів навчання (лекція-диспут, «мозковий штурм», кейс-метод, бізнес-тренінг, ситуаційні вправи, реальні проекти, дебрифінг, робота в малих групах, рольова гра тощо). Контактне занят-

та забезпечує раціональне поєднання теорії та практики; містить міждисциплінарний компонент; забезпечує постійний зворотний зв'язок викладачів зі студентами.

Висновки. Викладений матеріал розкриває суттєві особливості інтерактивних технологій навчання, реалізація яких є основою формування професійної компетентності майбутніх економістів, оскільки вони ґрунтуються на оригінальних методиках розвитку різноманітних форм мислення, креативності, творчих здібностях, високих соціально-адаптаційних можливостях особистості; сприяють мобілізації організаційних, комунікативних, дослідницьких та проектувальних вмінь майбутніх фахівців, розвитку пошукової активності студентів економічних спеціальностей.

Список використаних джерел

1. Дичківська І. М. Основи педагогічної інноватики: навч. посіб. /І.М. Дичківська. – Рівне: РДГУ, 2001. – 233 с.
2. Інтерактивні технології навчання /О. І. Пометун, Л. В. Пироженко, Г. І. Коберник та ін. – К.: Науковий світ, 2004. – 86 с.
3. Кларин М. В. Инновации в обучении: метафоры и модели. Анализ зарубежного опыта / М. В. Кларин. – М.: Наука, 1997. – 223 с.
4. Козаков В. А. Психолого-педагогічна підготовка фахівців у непедагогічних університетах: монографія / В. А. Козаков. – К.: ЗАТ «НІЧЛАВА», 2003.–140 с.
5. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. пос. для студ. пед. вузов; под ред. Е.С. Полат. – М.: Академия, 2001. – 271 с.
6. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті; за редакцією проф С.О.Сисоевої. – К.: ВІПОЛ, 2001. – 502 с.
7. Психологія діяльності та навчальний менеджмент: збірник міні-кейсів /кол. авторів: Л. А. Колесніченко, Л. Л. Борисенко, М. І. Радченко. – К. : КНЕУ, 2010. – 151с.
8. Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів навчання у вищій школі: навч. посіб. /М.В.Артюшина, О.М.Котикова, Г. М. Романова та ін.– К.: КНЕУ, 2007. – 528 с.

ЗМІСТ

Смоланка В.І. Передмова.....	5
Бобринська В.І. ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ШВЕЙЦАРІЇ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	7
Дорошко М.С. ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ ЯК ОСНОВА ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТИ.....	18
Коваль Г.М., Карбованець О.І., Куруц Н.В., Гасинець Я.С., Демчинська М.І. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ФОРМУВАННІ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	25
Козловський Ю.М., Козловська І.М. ВИЗНАЧЕННЯ РІВНІВ ІНТЕГРАЦІЇ ЗНАТЬ ЯК ДИДАКТИЧНА ПРОБЛЕМА ЕДУКАЦІЙНОЇ ІНТЕГРОЛОГІЇ.....	35
Марусинець М.М. ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ТА ПРОФЕСІЙНА ДЕФОРМАЦІЯ У ПЕДАГОГІЧНІ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ.....	45
Матвієнко О.В. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ДО ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ШКОЛИ.....	53
Павко А.І., Курило Л.Ф. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ В.О.СУХОМЛІНСЬКОГО.....	62
Староста В.І. ТЕСТУВАННЯ ЯК ПРЕДМЕТ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	81
Химинець В.В. ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У ВИЩІЙ ШКОЛІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ.....	90
Химинець В.В., Опачко М.В. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ.....	101

Daniela Palašáková INNOVATION OF THE METHODS OF HIGHER EDUCATION THROUGH ICT.....	114
Артьомов І.В. ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІКА: АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ	122
Андрейко В.І., Свєженцева О.І. ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА	130
Білак Ю.Ю., Попадич О.О. ВИКОРИСТАННЯ ЕФЕКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНФОРМАТИКИ СТУДЕНТАМИ НЕТЕХНІЧНИХ НАПРЯМІВ ПІДГОТОВКИ У ВИЩАХ ІІІ – ІV РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ.....	140
Борисенко Л.Л. ВІПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ: З ДОСВІДУ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА	149
Дуло О.А., Мелега К.П., Фотул Ю.В. СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ В ГАЛУЗІ “ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ, СПОРТ І ЗДОРОВ’Я ЛЮДИНИ”	159
Зарічанський О.А. ФОРМИРОВАНИЕ ПРАВОВОЙ КУЛЬТУРЫ БУДУЩИХ ЮРИСТОВ ПРИ ПОМОЩИ СОЦИАЛЬНЫХ СОСТАВЛЯЮЩИХ.....	167
Зарічанська Н.В. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	174
Каплінський В.В. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ СКЛАДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ...	182
Кляп М.І., Лавер О.Г., Кляп М.П. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН СТУДЕНТАМИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ НЕПРОФІЛЬНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	189
Кобаль В.І., Мовчан К.М. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ОСОБЛИВОСТЕЙ ІНТЕГРАЦІЇ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР.....	201

Колесник П.О., Бондарь Я.В., Сіра А.Ю. МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АНКЕТИ SARAT ДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ АТОПІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ У ПРАКТИЦІ УКРАЇНСЬКОГО СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ	209
Колесник П.О., Кедик А.В., Шушман І.В. НАУКОВО-ТРЕНІНГОВІ ЦЕНТРИ СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ – ІННОВАЦІЯ У ПРАКТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРІВ.....	216
Корчевський Д.О. ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕГРАЦІЇ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ КОМП'ЮТЕРНОГО ПРОФІЛЮ.....	224
Локшин В.С. ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТІСНОЇ МОДЕЛІ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ В КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	233
Лях І.М., Кляп М.М. НОВІ ПІДХОДИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ В СВІТЛІ ІННОВАЦІЙНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	248
Мамчур О.І., Ванда І.В., Котик Л.І. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ЗНАТЬ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	254
Моца А.А. ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ — ОСНОВА МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ УКРАЇНИ.....	267
Набок М.В. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПІДВИЩЕННЯМ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ У СФЕРІ ОСВІТИ	275
Розлуцька Г.М. НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ УСЬОГО ЖИТТЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА СИСТЕМИ ОСВІТИ.....	284
Сойма С.Ю. ОСНОВНІ ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	291
Фейса С.В., Фейса І.І. ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ «КЛІНІЧНА ЛАБОРАТОРНА ДІАГНОСТИКА».....	298

Шаркань В.В. ПРОЕКТ ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.....	307
Шумицька Г.В., Путрашик В.І. САЙТ МЕДІАЦЕНТРУ УЖНУ ЯК ЗАСІБ ІНТЕГРАЦІЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ В ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАУКОВО-ОСВІТНІЙ КОНТИНУУМ	315
Вархолик Г.В. ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В КОНТЕКСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ	324
Волошенко С.С., Стріщак Н.Р. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ВЕДЕННЯ ПОЛІТИКИ ЗБЕРЕЖЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	332
Дацків І.Є. ЯКІСТЬ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ЯК ФАКТОР ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	337
Zaliesova Irina TRAINING OF FUTURE TEACHERS TO THE FORMATION OF INTER-ETHNIC TOLERANCE AMONG STUDENTS OF SECONDARY SCHOOLS	343
Ключкович Т.В. ПРАВОВІ ОСНОВИ АДАПТУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ СЛОВАЧЧИНИ ДО ВИМОГ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ	348
Куев Давід Луїс Сократес ДІАГНОСТИКА СФОРМОВАНOSTІ РЕФЛЕКСИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ	354
Марценюк М.О. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ОСОБИСТІСНОЇ ГОТОВНОСТІ ПСИХОЛОГА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	366
Ясиновська О.С. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТВОРЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ	383

Наукове видання

МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВИЙ ВІСНИК

INTERNATIONAL SCIENTIFIC HERALD

Випуск 2(9)

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
КВ №20546-10346Пр, видане Міністерством юстиції України 15.01.2014 р.*

Коректура Т.М.Алексєєва, Л.І.Середа
Технічна редакція О.І.Гурчумелія
Комп'ютерна верстка та обкладинка А.І.Бродич

Підписано до друку 19.12.2014 р.
Формат 60x84/16
Тираж 300

Оригінал-макет виготовлено
в редакційно-видавничому відділі видавництва УжНУ «Говерла»:
88015, м. Ужгород, вул. Заньковецької, 89 А,
тел./факс (03122) 66-20-51, dep-editors@uzhnu.edu.ua

Віддруковано ПП «АУТДОР - ШАРК»
88000, м. Ужгород, пл. Жупанатська, 15/1.
тел.: 3-51-25, e-mail: office@shark.com.ua
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія 3т № 40 від 29 жовтня 2012 року

М-72

Міжнародний науковий вісник: збірник наукових праць /ред. кол. І.В.Артёмов (голова) та ін. – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2014. – Вип. 2(9). – 400 с.

У публікаціях чергового випуску збірника наукових праць висвітлюються питання, пов'язані з реформуванням системи вищої освіти України та її інтегруванням до європейського освітнього простору в контексті Закону України «Про вищу освіту».

Статті, що ввійшли до збірника, розглядають як першочергові завдання щодо імплементації нових нормативно-правових документів у галузі вищої освіти, так і практику роботи вітчизняних вищих навчальних закладів щодо інтегрування до європейського та світового науково-освітнього простору, зокрема впровадження інноваційних технологій у діяльність ВНЗ, особливості підготовки навчально-методичних комплексів окремих дисциплін, забезпечення випереджувального характеру освітніх послуг у підготовці фахівців.

The issues related to the reform of higher education in Ukraine and its integration into the European educational space in the context of the Law of Ukraine "On Higher Education" are covered in the collection of scientific works.

The articles included in the collection, touch on the priorities of implementation of new legal documents in the field of higher education as well as the practice of domestic higher educational institutions concerning integration into the European and world scientific and educational space, in particular, introduction of innovative technologies into university activities as well as peculiarities of preparation teaching methods for some disciplines, providing of advanced educational services in training specialists.

ISSN 2218-5348

УДК 001:378